

Resumé af konferencen

VEJE TIL ET HVERDAGSLIV FOR FLYGTNINGE OG INDVANDRERE I DANMARK

27. SEPTEMBER 2016: 10.15 – 16 I SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

1

Velkommen og intro til dagen v. Enhedschef Tine Vind, Slots- og Kulturstyrelsen & ordstyrer Silke Bock, journalistisk chef og partner i Zetland

Enhedschef Tine Vind, Slots- og Kulturstyrelsen startede dagen med at fortælle om formålet med konferencen; nemlig at formidle resultaterne fra projektet Aktivt Medborgerskab, som BL – Danmarks Almene Boliger, Statsbiblioteket og Slots- og Kulturstyrelsen har været fælles om fra 2015 – 2016 med en bevilling fra det tidligere Socialministerium. Tre modeller er afprøvet: Familieklubber, fædreklubber og nyhedslæseklubber for kvinder.

Tine Vind opfordrede til et fortsat tæt samarbejde mellem biblioteker og boligorganisationer og pointerede vigtigheden af, at bibliotekerne deler deres viden om succesfulde lokale og nationale integrationsindsatser til inspiration for alle. Vi er i et samarbejde ved at indsamle best practice til et idékatalog.

Dilemmaer i integrationsindsatserne i lokalområder v. Mia Arp Fallov, lektor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

Mia Arp Fallov har bl.a. forsket i boligsocialt arbejde og velfærdsstrategier. I oplægget gjorde hun rede for muligheder og dilemmaer i den lokale integrationsindsats.

Social integration og sociale politiske strategier er hjørnестenen i det boligsociale arbejde og i de integrationsindsatser, som en række organisationer og biblioteker har praktiseret i de sidste 15 år.

Økonomi, uddannelse, etnicitet mv. har betydning for, hvordan det lokale forhandles og produceres, alle har ikke lige adgang. De lokale boligsociale indsats og bibliotekerne kan spille en vigtig rolle for, hvordan man møder den fremmede. De kan skabe en anden symbolsk anerkendelse af, hvordan man kan være dansk i forhold til de emner, der præger den nationale debat – af hvilken form for ”omfavelse”, de ”fremmede” mødes med.

Ifølge Mia Arp Fallov har bibliotekerne fået en stadig stigende rolle som aktive medborgercentre, der skaber lokal sammenhængskraft. De udgør en vigtig tilbygning til det boligsociale arbejde. Bibliotekerne er et lokalt mødested, et vigtigt offentligt rum, som skaber relationer mellem lokale fællesskaber, institutioner og instanser. Ud over at udbrede lokale netværk, udgør bibliotekerne et forum for debat, et sted, hvor de lokale kan få en stemme. Bibliotekerne er på den måde vigtige brobyggere og et forum, hvor den almene dannelse til forenings-Danmark kan finde sted.

Men bibliotekerne skal ikke kun ses som arena for det aktive medborgerskab. Bibliotekerne skal også være med til at udvikle det, være en ”fødselshjælper”. Bibliotekerne kan hjælpe med viden om, hvilke aktører har hvilke roller, hvilke arenaer er ”legitime”, ved at kunne ”deltagelsesproget” mv.

I den lokale integrationsindsats er der indbyggede dilemmaer/ambivalens. Boligsociale initiativer skaber mulighed for deltagelse, men også for udstødning. Dem man hjælper er ikke nødvendigvis dem, der har allermost brug for hjælp, men dem, der er aktive.

Snitfladen mellem det kommunale og den boligsociale indsats er også et dilemma lige som tidsperspektivet, hvor der er brug for det lange seje træk mens de boligsociale arbejde i helhedsplanerne er organiseret som korte projekter.

Snitfladerne mellem aktørerne i et partnerskab er vigtige. Parterne skal lære hinandens sprog og samarbejdskultur og skabe et fælles værdigrundlag på trods af forskellige agendaer.

Vi har - på godt og på ondt - en diskurs om at deltagelse foregår via foreninger. Deltagelse bliver et sprog. Men jo mere ensartet, formalistisk og homogeniseret, jo mindre anerkendelse bliver der af andre aktivistiske handlinger, der kan være en fornyelse og nytænkning af det aktive medborgerskab.

Nationalt fokus på lokal integration v. Karin Ingemann, kontorchef for Integration og Medborgerskab i Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet

Karin Ingemann havde i sit oplæg fokus på det nationale blik på lokal integration. Hvad kan der gøres nationalt og lokalt - og hvordan kan boligselskaber og bibliotekerne bidrage?

Karin Ingemann gjorde rede for, hvordan regeringen siden 2015 har skærpet sit fokus på flygtninge. Generelt er der taget en del initiativer for at begrænse tilstrømningen, og det har resulteret i et faldende antal flygtninge.

Et hovedproblem er, at der kommer for få i beskæftigelse, hvilket sætter kommunerne under stærkt pres. Selvforsørgelse og arbejde er derfor hovedelementer i regeringens indsats. Målet er, at hveranden skal i arbejde. Man har bl.a. intensiveret den virksomhedsrettede indsats.

Hvis beskæftigelsesindsatsen skal lykkes, kræver det et godt og tæt samarbejde med lokale aktører. Her kan de boligsociale indsatser og bibliotekerne spille en vigtig rolle, og Karen Ingemann kvitterede for de tiltag, der allerede er.

En del indvandrere har ikke kendskab til det danske sprog og har begrænset skolebaggrund. Karen Ingemann fremhævede, at bibliotekerne bl.a. kan bidrage til den sproglige indsats. Bibliotekerne kan være et af de steder, hvor flygtninge og indvandrere praktiserer hverdagsdansk i det almindelige rum – dansk skal ikke udelukkende eller primært tales på sprogcentre. Desuden er der behov for hjælp til nem id, læsning af breve fra det offentlige m.v.

Silotænkningen skal nedbrydes og vi skal være bevidste om, at integration er lig social forebyggelse samt at de frivillige kan spille en stor rolle i integrationen.

Paneldebat v. Mikkel Varming, sekretariatsleder i Partnerskabet, Urbanplanen, Steen B. Andersen, medlem af Aarhus Byråd (S) og formand for Danmarks Biblioteksforening, Ahmad Mahmoud, forfatter og maskinmester hos Novo Nordisk og Mette Høxbro, bibliotekschef, Vejle Bibliotekerne

Steen Andersen lagde vægt på, at bibliotekernes integrationsindsats har været en succes. Danmarks Biblioteksforening har undersøgt, hvordan integrationsindsatsen virker på bibliotekerne. Undersøgelsen viser, at hele 70 % af indvandrere og efterkommere af indvandrere i Danmark har fået personlig hjælp på biblioteket til at gennemføre et skole- eller uddannelsesforløb.

Mange oplever desuden, at man bliver en del af et fællesskab. Det handler bl.a. om accept og anerkendelse. Man kommer ind på lige fod og er nysgerrig på et eller andet, og bibliotekerne er gode til at understøtte dette.

Ahmad Mahmouds bidrog under paneldebatten med sin egen personlige historie, som er et succeseksempel på, hvordan bibliotekerne kan bidrage til integration.

Han tilskriver biblioteket en stor del af æren for, at han er, hvor han er i dag. Bibliotekerne åbner muligheder for, at man lærer en verden at kende, man ikke før har mødt i det lukkede rum, man kommer fra, understreger han. Mellem bøgerne føler man ikke, at man bliver gjort til et socialt projekt. Man kan lade sig inspirere af bibliotekaren og litteraturen i et troværdigt og inkluderende rum.

Han opfordrede blandt andet til, at man i den samlede integrationsindsats skal tage fat i en langt bredere del af lokalsamfundet. Man skal ikke kun primært indtænke kommunale institutioner og frivillige, man skal også gå nye veje. Det kan bl.a. være samarbejder med virksomheder.

Mikkel Varming fremhævede det lille lokale bibliotek fra 70'erne som den mest centrale partner for helhedsplanen i Urbanplanen. Han italesatte, at flere biblioteker oplever problemer med, at der i den ubemandede åbningstid ikke kommer ret mange unge, og at de, der kommer, ikke nødvendigvis opfører sig sådan, at man har lyst til at udvide åbningstiden.

Bibliotekerne skal indsamle mere systematisk viden om, hvorfor de, der ikke møder op, ikke møder op, pointerer han. I Urbanplanen har man forsøgt sig med at hyre fire lokale unge, der skal hjælpe biblioteket med at blive klogere på dette. Det er med til at udfordre biblioteket på sin egen selvforståelse, ligesom de unge bliver udfordret og gjort til eksperter, så de får følelsen af, at de bliver taget alvorligt.

Mette Høxbro mener, at biblioteker i udsatte områder må ændre mind-set - uden dog at gå på kompromis med, hvad biblioteket er for en størrelse - for at kunne tiltrække folk, der lever i "lukkede miljøer".

Hun fremhævede desuden, at bibliotekerne skal være bedre til at fortælle og synliggøre, hvad de kan. Det var der generel enighed om blandt paneldeltagerne. Effekten skal synliggøres, bl.a. for at skabe politisk fokus og legitimitet.

Desuden blev perspektiver i partnerskaber og samarbejder på tværs fremhævet under paneldebatten.

Den kommunale integrationsindsats i et helhedsperspektiv v. Michael Mansdotter, kulturhusleder, og Morten Ubbesen, projektkonsulent. Oplæg om indsatsen i Aalborg Kommune.

I kommunerne er man interesseret i at mobilisere alle gode kræfter i forbindelse med at modtage flygtninge, der har fået asyl. Både kommunens egne institutioner og private kan udfylde relevante roller, herunder bibliotekerne og boligforeningerne.

I Aalborg kommune handler integrationsindsatsen om et samarbejde med så få administrative barrierer som muligt. Der skal kun være én indgang til kommunen.

Fritidstilbud er vigtige, ikke kun sport men i høj grad også kunst og kultur. Trekanten Kulturhus understøtter borgerne i kunstneriske og kulturelle aktiviteter og den boligsociale indsats og biblioteket tilbyder teater, koncerter, foredrag, foreninger m.v. Bibliotekerne kan bl.a. hjælpe borgerne med den direkte adgang i forhold til fritidstilbud mv. ved at være et distributionsled. Bibliotekerne skal vide, hvor det giver mening at henvende sig.

I Aalborg kommune har man arbejdet med forskellige koncepter, der skal nedbryde barrierer og forbedre livet for befolkningsgrupper i socialt udsatte boligområder, herunder "bydelsmødre"/"bydelsfædre", der bygger på ligestilling, mangfoldighed mv. Integrationsindsatser handler om tværgående samarbejder.

Inspiration fra marken v. Birgitte Mazanti, centerleder, Center for Boligsocial Udvikling

Center for Boligsocial udvikling har undersøgt implementeringen og virkningen af 40 boligsociale aktiviteter fra de seneste år. Undersøgelsen er udgivet som et inspirationskatalog, der er tilgængeligt på centrets hjemmeside. En lang række af de beskrevne aktiviteter er oplagte at gentage i nye områder og i samarbejder mellem biblioteket og den boligsociale indsats. Kataloget kan også være en hjælp til den, der skal dokumentere overfor eksterne parter hvorfor og hvordan en given boligsocial indsats virker.

Birgitte Mazanti fremhæver, at det er oplagt, at bibliotekerne involverer sig i det boligsociale arbejde. Bibliotekerne kan hjælpe med at bygge bro til det offentlige system, for på biblioteket kommer man af lyst. Bibliotekerne kan bl.a. være det sted, hvor man kan mødes, så der kan ske en synergi mellem indsatserne.

Aktivt medborgerskab – lokalt og nationalt samarbejde v. områdechef Erik Hofmeister og Vibeke Nielsen, Statsbiblioteket

Statsbiblioteket skal støtte folkebibliotekernes integrationsindsats. På baggrund af erfaringerne fra projekt Aktivt Medborgerskab præsenterede Erik Hofmeister og Vibeke Nielsen tre koncepter, som man har erfaring med virker, henholdsvis familieklubber, fædreklubber og nyhedslæseklubber. Det overordnede formål med de enkelte delaktiviteter er, at inddrage nydanskere i aktiviteter, der bygger på eller inddrager demokratiske processer.

Der bliver lavet en fuld opdateret beskrivelse af konceptet i den uddelte folder, når projektet er helt afsluttet.

Afrunding og fremtidige indsatser v. Jens Løkke Møller, afdelingschef, BL – Danmarks Almene Boliger

Jens Løkke Møller afsluttede dagen med at kvittere for, at der bliver arbejdet videre med aktiviteterne fra Aktivt Medborgerskab efter projektperiodens afslutning, og at samarbejdet fortsætter.

Som fremtidige indsatser nævnte han bl.a. ensomme ældre, der ikke er med i fællesskaber.